

Sat	Sun	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat
1	2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31	

6th Semester.
Sanskrit Honours, CBCS
Examination - 2024

JUN • WED
Week - 25 (17-19)

19

~~cc~~ DSE-3

Date-05/07/2025

Boalia

1. (i) अदिन्यः कतिविधः? सामानि
उल्लिख्यताम्।

Ans:- अदिन्यः चतुर्विधः, यथा-
आदिकः, मादिकः, आश्रयः, अद्विकरभक्ति।

(ii) किमस्ति अरुः सामान्यनक्रमः?

Ans:- दशरूपककारधनश्रुमतेन
'अतीवकार्यअरुः अक्रियकावृत्ति अति' इति
अरुः सामान्यनक्रमः। [दशरूपकम्, 1/23]

(iii) किमस्ति आधिकारिकम् ईतिवृत्तम्?

Ans:- धनश्रुमतेन 'आधिकारिकम् सूत्रम्' इति।
रूपक (दृश्याकाश) सूत्रः कथारूपे आधिकारिकम्
इति कथ्यते। यथा- वामाने [दशरूपकम्, 1/11]
वामाजीववृत्तादः।

(iv) कीदृशं वृत्ति विकृष्टं एषकाग्रम्?

Ans:- आमुताकाशः एषकाग्रं विकृष्टं वृत्ति।
तथाहि नाट्यशास्त्रे वृत्तमिति उक्तं - [नाट्यशास्त्रम्, 2/17]

"छतुःषष्टिकवान् कुर्याद् दीर्घवृत्तं तु मनुजम्।
द्रात्रिंशत् च विष्टाये मृगानां साज्ज्येदिह॥" इति।
[B.N. publication, p. 8]

(v) किमस्ति नाट्यनक्रमः? कथं दृश्याकाशः

All life is an experiment. The more experiments you make the better. - Ralph Waldo Emerson

20

JUN • THU

Week - 25 (172-194)

June 2024

Sun	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat
30						
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29						

कृष्णकर्मिणो जाते ?

Ans:-

अवश्वानुकृतिर्नादुम । ग्रामादीनां
अकृतं च विज्ञानाम् । आशीर्षिकमानविकारवश्वानाम्
अनुकरणं नादु नटेः नटीदिः च किमुते ।
अतः अवश्वानुकरणं नादुम ।

धनञ्जयस्य कृतं 'कृष्णक' त्वं अमात्राणां
इति । अत्रापि न रूपाणि अनुमा रूपाः

अवश्वानाः प्रकृष्या वा आरुण्य एव
कृष्णकम् । नादुमि नटेसु ग्रामादिच विज्ञानम्
अवश्वानाः आरुण्यः इति । अतः नादुम
कृष्णकमिति किमुते । (दशकृष्णक, 1/7)

(vi) नादुमि विषये सूत्रवत् किमस्ति ?

Ans:- धनञ्जयस्य 'नीराजानुकृतिस्तुत्रं संसृष्टा
रूपा विष्णुः' इति । नादुमः संः विषयः

नीराजः अनुकृतिस्तुत्रं अदृश्या तादृशः विषयः
सूत्रः । सभा दूराद्वानः वरः, राजादशादि-
विष्णुः, विष्णुः, राजानः साधः तादृशः
सूत्राः अत्रादयः सूत्राः ।

(दशकृष्णक, 1/57)
(माहिगुप्तः, 6/51-52)

(vii) का अस्ति दशकृष्णकस्य अष्टादश टीका ?

Honesty is the first chapter in the book of wisdom. - Thomas Jefferson

Notes

Appointment

Meeting

2024

Sun	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat
1	2	3	4	5	6	
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

ଟଙ୍କା ବା ଅଗ୍ରା: ରଚୟିତା ?

Ans: ଦଶରୂପକଅଗ୍ରା ଅଗ୍ରା - ଟଙ୍କା ଅଗ୍ରା
ଦଶରୂପକାବଳୋକ: ଇତି ।

ଅଗ୍ରା: ଟଙ୍କା: ରଚୟିତା ଶ୍ରୀବିଦ୍ୟା: ପୁତ୍ର:
ଧନିକ: । (ଅଥୟାକାଶ: , P. 147)

(viii) * କହ୍ନାବେ ଅତିବାହକ: ?

Ans: ଧନଞ୍ଜୟେନ ଦଶରୂପକା ଦ୍ଵିତୀୟାକାଶେ ଡକ୍ଟର -

" ଶୁକ୍ଳା ଶ୍ରୀବୋଦ୍ଧତ: ଶୁକ୍ଳ: ନାମକୃତ୍ ସୁସମୀ ସିନ୍ଧୁ: "

ଇତି ଅତିବାହକା ନାମକରଣ ।

(ଦ୍ଵିତୀୟାକାଶ, 9)

(ix) ରୂପକେଷୁ ବିଦୂଷକ: କିନ୍ତୁ: ଡେବି ?

Ans: - ଆହିତ ନାମକ (3/50) ବିଦ୍ଵାନ୍ମେନ ଡକ୍ଟର

" କୁସୁମବସନ୍ତାଦ୍ୟାଦି: କର୍ମବୁଦ୍ଧିମାତାମାତା: ।

ହାସ୍ୟକର: କଳହରାତିବିଦୂଷକ: ମାତ୍ର ଅକର୍ମଜ୍ଞ: ॥ " ଇତି

ବୁଦ୍ଧ: ନର୍ମଅହର: ଡେବି ବିଦୂଷକ: । ଅ କଳହସ୍ଥିତ:

ହୋଜନବୁଦ୍ଧିକ: ୫ ମାତ୍ର ।

(B.N. Publication - P. 122)

(x) ଆକାଶଜାଣିତା ଦଶରୂପକାନୁସାର: ନାମକରଣ କିମ୍ ?

ଆକାଶଜାଣିତା ଦଶରୂପକାନୁସାର: ନାମକରଣ ଯଥା -

" କିଂ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡେଷମିତ୍ୟାଦି ବିମା ନାମକ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡେଷମାତ୍ର ।

ଅଦ୍ଵେଷାନୁକ୍ରମାଦ୍ୟାଦି ମାତ୍ରାକାଶଜାଣିତାମାତ୍ର ॥ " ଇତି ।

Life consists not in holding good cards but in playing those you hold well. Josh Billings

(1/67)

22

JUN ■ SAT

Week - 25 ■ (174-192)

June 2024

Sun	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat
30						
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29						

[কোন পাত্র অন্য পাত্রের উপস্থিতি ছাড়াই দৃশ্যকায় অনুক্ত অর্থ বিশেষ প্রবর্ত করে এমন 'কি বলছি' ইত্যাদি প্রকারে সংলাপ করে, তাকে আকোশাভাসিত বলে]।

(xi) কা ভাষে মুখ্য নামিকা?

Ans: - দশরূপক ধনজ্ঞান উক্ত -

"মুখ্য ব্যবহার্যকামা বৃত্তি যমা মূদু: কৃষি" ইতি।
[দশরূপক, 2/16]

(xii) কড়ার অনুকূলনামক? [2/7]

Ans: - দশরূপকানুসারে 'অনুকূল (দ্রুতনামিক:)' ইতি

অনু: উক্ত। য: নামক: কেবলমাত্র একস্মা: নামিকামাম্, অনুক্ত: স: অনুকূলনামক: ইত্যর্থ।

(xiii) অবশ্যকস্মা ধনজ্ঞানেনিতং লক্ষণং দীযতাম্।

Ans: - অবশ্যকস্মা ধনজ্ঞানেনিতং লক্ষণং যথা -

"তদ্বদেবানুদাত্তোক্তা নীচপাত্রপ্রযোজিতঃ।

অবশ্যে ক্ষুদ্রমাত্রা: সোমার্থসম্প্রসূচকঃ" ইতি।
(1/60-61)

SUN 23

[অবশ্যক হল বিজ্ঞানকে অনুকূল দৃশ্য মা-
নীচ পাত্রের দ্বারা নীচ ভাষায় [আকৃত ইত্যাদি
ভাষায়] দুটি অঙ্কের মধ্যবর্তী উপস্থাপিত
হয় হয়ে অব্যক্ত বৃত্তান্তকে ব্যাখ্যা করে]।

(xiv) দশরূপকসম্মত: বিদেহা: কতিপয়কাণ্ডকা:?
নির্দিষ্টতাম্।

Ans: - দশরূপকসম্মত: বিদেহা: দ্বিপ্রকাণ্ডকা:।

From the errors of others, a wise man corrects his own. - Publilius Syrus

Notes

Appointment

Meeting

ANON

Sat	Sun	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat
	1	2	3	4	5	6	
7	8	9	10	11	12	13	
14	15	16	17	18	19	20	
21	22	23	24	25	26	27	
28	29	30	31				

ତୌ ମଥା ଆଲମ୍ବନବିଦାର: ଡେନ୍ଦ୍ରୀମନବିଦାରହଠାତି ।

[ନକ୍ଷତ୍ରମକ, 4/2]

(xv) କା ନାମ ଲୋକନାଟକଳା? କଥାଂ ବାଂସ୍ତାଂ
ଏତାଦୃଶଂ ନାମକରଣମ୍?

Ans: ଲୋକା: ନାମ ନାଗବିକ୍ରିୟାଶିଳ୍ପାଂଶୁକ୍ତିବିହିତାଂ,
ଅସାମାନ୍ୟଶିଳ୍ପାୟାଂ ବାସିତାଂ, ଅନ୍ୟାନ୍ୟଶିଳ୍ପିତାଂ,
ମନାତମତୋବଦ୍ଧାୟା ଲାଲିତାଂ: ସାମବାଂ: । ଏତେ:
ଲୋକାଂ ପରିଚାଳିତା, ତେଷୁ ଚ ଅଚଳିତା ନାଟକଳା
ଲୋକନାଟକଳା ଶେତି କଥାତେ । ଲୋକନାଟକମ୍
ଅନୁଷ୍ଠାନିୟ ଆଞ୍ଚଳିକପରିବାରଣ ବର୍ଧିତେ ଲୋଭିତଂ ।

—X—